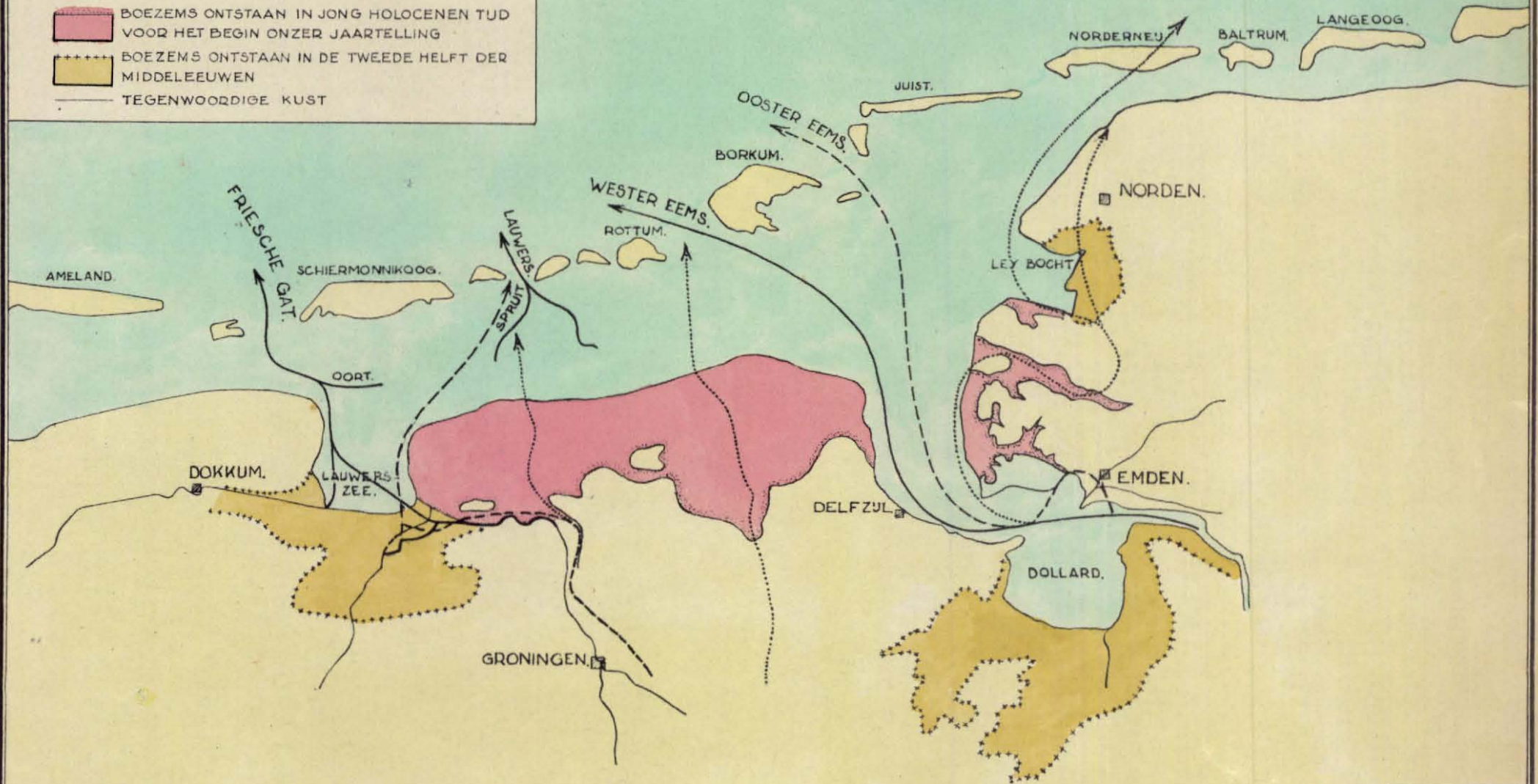

DOLLARD EN LAUWERSZEEGEBIED VERONDERSTELDE STROOMGEULVERANDERING

-> LOOP DER RIVIEREN IN JONG HOLOCENEN TIJD VOOR HET BEGIN ONZER JAARTELLING
- > TEGENWOORDIGE LOOP DER RIVIEREN EN GEULEN
- - -> TUSSEN STADIUM
- BOEZEMS ONTSTAAN IN JONG HOLOCENEN TIJD VOOR HET BEGIN ONZER JAARTELLING
- BOEZEMS ONTSTAAN IN DE TWEEDE HELFT DER MIDDELEEUWEN
- TEGENWOORDIGE KUST

RAPPORT ; Alg. 8
D 240.

Ir. G.P. Nijhoff. Schets van de ontwikkeling van Dollard en Lauwerszee.

1932.

248 blz. 22 bijl.

In opdracht van de Studiedienst werd ook voor het Noorden een compilatierapport geschreven door het bureau Nijhoff. Een buitengewoon uitgebreide literatuur moest hiervoor worden bewerkt (lit. opgave 338 stuks). De Waddengordel strekt zich uit van Texel tot Jutland en op vele plaatsen heeft als gevolg van stormrampen komvorming plaats gehad. Grote boezems hebben grote zeegaten, kleine boezems kleine. De zeegaten buigen alle naar het Westen om.

De streek heeft buitengewoon ingrijpende gebeurtenissen meegemaakt. Grote landverliezen wisselden af met grote landwinsten. De Dollard ontstond omstreeks 1400 : 33 kerkdorpen, 2 kloosters en 1 stad werden verzwolgen. Thans is 2/3 deel weer bedijkt. De Fivelboezem zou eveneens een oude inbraak zijn. Schr. volgt hier de bedijkingshypothese van Rietema, (die kennelijk onjuist is). Evenals bij de Dollard is eerst de Z.W.-hoek opgeslibd.

De Leybocht in Oost-Friesland is ook een inbraak evenals de boezem van Kampen en de boezem van Sielmönken. Het eiland Burchana werd gesplitst in Borkum en Bant; de Oostereems ontstond daartussen. Buise, tussen Juist en Norderney gelegen, is in 1580 te niet gegaan. De Westereems domineerde reeds in de 16e eeuw over de Oostereems. Vele kleine eilanden verdwenen aan de Groningse kust.

De Lauwers ligt volgens Waghenaar tussen Simonszand en Korenzand, dus ver oostelijk, en was toen nog scheepvaartweg. De Hunze had nog lang een mond langs Dijkum ten N. van Winsum.

Lauwerszee, Leybocht en Dollard bestonden bij het begin onzer jaartelling nog niet. Geconstateerd wordt, dat de zeeboezems, ontstaan vóór het begin onzer jaartelling, thans niet meer als zodanig bestaan, terwijl die, welke na het begin onzer jaartelling zijn ontstaan, thans nog wel aanwezig zijn, zij het van kleinere afmetingen dan voorheen.

In afwijking met de gangbare mening dat de bedijkingen begonnen zijn omstreeks 1000, meent schrijver dat men reeds in de 2e en 3e eeuw begonnen is met de indijking van de Fivel en de Hunzeboezem. (Opmerking: dit steunt echter niet op feiten.)

In het algemeen kan men dus zeggen, dat hier zeer veel door de zee is vernield, maar ook veel is opgebouwd.

De opvatting, dat alle zeegaten zich naar het Westen hebben verplaatst, wordt aangevuld met de mening, dat dit met sprongen zou zijn geschied, zulks tengevolge van een verandering van het getij in zee, verband houdende met de doorbraak in het Nauw van Calais (??). Het naar het Oosten getransporteerde kustmateriaal wil echter door afzetting de bestaande zeegaten naar het Oosten verschuiven. Er is hier dus voortdurend strijd der elementen.